

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT

**Mekanizmi Kombëtar për parandalimin e torturës,
trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtëruës**

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

Tel/Fax: +355 4 2380 300/319
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. Prot.
Nr. Dok. 201900766/2

Tiranë ___/___/2019

Lënda: *Rekomandohet përmirësimi i kushteve dhe i trajtimit të pacienteve në Spitalin Psikiatrik "Sadik Dinçi" Elbasan*

Drejtuar: **Zj. Ogerta Manastirliu**
Ministre e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes sociale

TIRANË

Z. Arben Ruçi
Drejtor i Spitalit Psikiatrik "Sadik Dinçi" Elbasan

ELBASAN

Të nderuar zotërinj,

Avokati i Popullit, në rolin e Mekanizmit Kombëtar për parandalimin e torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtëruës, në vijim Mekanizmi Kombëtar,¹ bazuar në nenin 19/1 të ligjit nr. 8454, datë 04.02.1999, "Për Avokatin e Popullit", i ndryshuar, inspektoi Spitalin Psikiatrik "Sadik Dinçi" Elbasan më datë 29.05.2019, sipas Planit të Inspektimit për vitin 2019 të miratuar më parë. Në përbërje të grupit inspektues ishin Znj. Ermonela Xhafa Komisionere e Mekanizmit Kombëtar, Znj. Nertila Qafzezi Nd/Komisionere dhe Alma Alibali, eksperte e jashtme me specialitet mjeke psikiatre. Qëllimi i kësaj vizite ishte vlerësimi i përgjithshëm i gjendjes së këtij shërbimi, ndjekjen e rekomandimeve të lëna nga vizitat e mëparshme nga institucioni i Avokatit të Popullit dhe masat e marra për zbatimin e tyre.

Mbledhjen e informacionit lidhur me kushtet dhe trajtimin e pacientëve, si dhe identifikimin e rasteve të mundshme të përdorimit ndaj kësaj kategorie të presionit psikologjik dhe të forcës fizike tej kufijve të parashikuar me akte normative. Në përputhje me procedurën e zhvillimit të monitorimit, grupi inspektues u takua me shefin e shërbimit

¹ Neni 74/1 i ligjit nr. 8328, datë 16.04.1998, "Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve", i ndryshuar.

të këtij institucioni Z.Arben Ruçi , i cili u tregua bashkëpunues në përmbushjen e qëllimit të inspektimit.

Pasi u njoh me konstatimet e grupit inspektues, Avokati i Popullit ka detyrimin kushtetues dhe ligjor t'ju parashtrorë gjetjet përfundimtare, duke ju referuar si më poshtë vijon:

Shënime paraprake

Kjo ishte vizita periodike monitoruese e Mekanizmit Kombëtar për parandalimin e torturës në Shërbimit e Shëndetit Mendor me Shtretër Shkodër për vitin 2019. Në përputhje me procedurën e zhvillimit të monitorimit, grupi inspektues takoi fillimisht shefin e këtij shërbimi Z. Arben Ruçi për ta informuar mbi qëllimin e inspektimit.

Gjatë bisedës me shefen e shërbimit, grupi i inspektimit u informua për kushtet e përgjithshme të shërbimit, hierarkinë institucionale dhe bashkërendimin administrativ me institucionet në adresimin e problematikave që lidhen me trajtimin e pacientëve. Kapaciteti maksimal i këtij shërbimi spitalor është 310 (treqind e dhjetë). Në ditën e inspektimit në këtë shërbim me shtretër të shtruar ishin 326(treqind e njëzet e gjashtë) persona nga ku evidentohet një mbipopullim prej 16 personash.

Nga kontakti me stafin, si dhe nga shqyrtimi i dokumentacioneve, objekteve, pajisjeve dhe mjediseve, u konstatua se një pjesë e rëndësishme e rekomandimeve të bëra nga Avokati i Popullit, pjesërisht kishin gjetur zbatim.

1. Problematikat e evidentuara përgjatë inspektimit :

Në praktikë, mangësi u evidentuan në lidhje me me nevojën për mbështetje me investime, kushte me të mira materiale për një shërbim cilësor, nevojë për një numër në rritje të stafeve mjekësore dhe mbështetëse.

- a. Mbiipopullimi në këtë spital me kapacitet zyrtar 310 persona vazhdonte të ishte prezent me 16 persona mbi kapacitet. Duke qenë se numri i shtretërve në institucion ishte shtuar, nuk kishte pacientë që flinin përtokë, por shqetësues mbetej mosrespektimi i hapësirës së tyre jetike.
- b. Vazhdonin të trajtoheshin si të shtruar në këtë spital 56 persona me aftësi të kufizuar intelektuale, për të cilët nuk ishte mundësuar akomodimi në komunitet, në shtëpiza sociale, jashtë një shërbimi spitalor.
- c. Problematika e dërgimit të personave abuzues me substancat narkotike dhe alkoolin pranë këtij spitali mbetej e pazgjidhur dhe mjaft shqetësuese për stafin, pasi spitali nuk ka kapacitet infrastrukturor dhe as burimet njerëzore për hospitalizimin apo ofrimin e një shërbimi të specializuar për këtë kategori personash.
- d. Dhoma e izolimit megjithëse e ndërtuar rishtazi, nuk ishte përputhje me pikën 4.4.6 të “Standardeve të Kufizimit Fizik në Shërbimet e Shëndetit mendor të

Specializuar me Shtretër”, në zbatim të ligjit nr. 44/2012 “Për Shëndetin Mendor”.

- e. Nuk ishin siguruar mjetet shtrënguese (këmisha force dhe rripa lëkure) të domosdoshme për realizimin e imobilizimit sipas nenit 27 të ligjit nr. 44/2012 “Për Shëndetin Mendor”, për rastet e veçanta të trajtimit (axhitimit psiko-motor, tentativa suicidale apo homocidale). Mënyra përmes të cilës mundësohej imobilizimi ishte kufizimi kimik.
- f. Organika e institucionit, ndonëse e plotësuar, nuk përmbushte nevojat si për sa i përket mjekëve ashtu dhe infermierëve dhe kujdestarëve, numri i të cilëve mbetet i pakët në raport me numrin e pacientëve për pavijon.
- g. Dy pavijone vazhdonin të ishin problematikë, pasi si rrjedhojë e mbipopullimit, në to trajtoheshin pacientët akutë së bashku me ata të kthyer në rezidentë prej vitesh, çka e vështirësonte ofrimin e shërbimit të përshtatshëm mjekësor.
- h. Tualetet dhe dushet ishin të amortizuar, me lagështirë dhe në kushte jo të mira higjieno-sanitare.
- i. Furnizimi me ujë të rrjedhshëm ishte siguruar, kurse sistemi qendror i ngrohjes vazhdonte të kishte probleme dhe dilte shpesh jashtë funksionit.
- j. Ambulanca, megjithëse në funksion, mbetet e amortizuar.
- k. Laboratori klinik bio-kimik si dhe EKG-ja nuk ishin funksionalë, ndonëse ata konsiderohen të domosdoshëm për shërbimin që duhet të ofrojë spitali.

Ofrimi i shërbimeve

Nga inspektimi në vend, u konstatua se me vështirësitë që paraqet mirëmbajtja e institucionit, si pasojë e amortizimit është e nevojshme ndërhyrja për regullimin për shkak të kategorisë së personave që trajtohen aty, ambientet kanë nevojë për investime emergjente.

Diktuar nga një numër në rritje i sëmundjeve/çrregullimeve mendore, i tipologjive, i grupmoshave, i shtrirjes gjeografike, çrregullimeve për shkak të përdorimit të substancave narkotike, etj, lind domosdoshmëri ndryshimi dhe përmirësimi i mbrojtjes dhe kujdesit të pacientëve në kushte të tilla komplekse, të vështira.

Ushqimi sigurohej nga kontraktimi i një kompanie private e cila përdorte kuzhinën e institucionit për gatim. Kuzhinierët dhe punonjësit që shpërndanin ushqimin, ishin të pajisur me librezën shëndetësore të higjienës. Kampionët ushqimorë ruheshin sipas rregullave. Ushqimi ishte cilësor dhe nuk kishte raste të refuzimit të tij.

Ambientet e përbashkëta, për zhvillimin e aktiviteteve apo terapive në grup nga ana e stafit psiko-social, ishin të bollshme, të rregullta dhe të mirëmbajtura. Stafi psiko-social kryente monitorimin e vazhdueshëm të pacientëve gjatë procesit të socializimit e të rehabilitimit në qendrat ditore, në punimet e dorës, në vizatime, piktura, gatime, në lojëra inteligjence e sportive dhe në higjienën e ambienteve të jashtme e të brendshme të qendrave ditore.

Organika e këtij shërbimi psiko-social ishte e plotësuar me psikologë dhe punonjës social, puna e të cilëve ndahej sipas pavijoneve dhe fokusohej kryesisht në punën në grup si dhe atë individuale me pacientët, përgatitjen e dosjeve për secilin prej tyre, plotësimin në kartelat klinike si për pacientët që shtroheshin për herë të parë, ashtu edhe për ata rezidentë prej vitesh në institucion.

Për sa i përket dokumentacionit, stafi mbante një regjistër të ndërhyrjeve për pavijonin e pranimit dhe atë sub-akut, si dhe një regjistër për aktivitet që zhvilloheshin në institucion dhe jashtë tij. Kabineti stomatologjik ishte pajisur me instrumente dhe materiale dentare.

Furnizimi me medikamente nuk kishte paraqitur probleme për këtë institucion, përveç mungesës së kohëve të fundit të Prometazinës.

Regjistrat e të gjithë pavijoneve (regjistri i pranimit, i konsultave, i shtrimeve të pavullnetshme dhe regjistri i informacionit 24 orësh të infermierëve) ishin të sekretuar dhe të mbajtur me rregull.

Shtrimet e pavullnetshme kryheshin në përputhje me nenet 20 të ligjit Nr. 44/ 2012, “Për Shëndetin Mendor” dhe procedurat ndiqeshin në mënyrë rigorozë nga stafi i mjekëve të këtij spitali në të gjitha hallkat e tij.

Nga kontakti i marrë me pacientët, pa praninë e stafit, nuk rezultoi që ndaj tyre të ishte ushtruar presion psikologjik apo forcë fizike tej kufijve të parashikuar me akte normative.

Për sa më sipër dhe në mbështetje të pikës 3, të nenit, 63 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë ku parashikohet se: “Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga administrata publike”; të nenit 21, germa “b” të ligjit nr. 8454 datë. 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar, ku thuhet se: “Avokati i Popullit paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ, që, sipas tij ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive; si dhe në bazë të nenit 74/1 pika “b” të ligjit nr. 9888 datë 10.03.2008 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8328 datë 16.04.1998, Për të drejtat dhe trajtimin e të paraburgosurve dhe të dënuarve me burgim” ku midis të tjerash parashikohet se: “Avokati i Popullit nëpërmjet Mekanizmit Kombëtar për parandalimin e torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues ka këto kompetenca:

b) paraqet rekomandime për organet përkatëse, me qëllim që të përmirësohet trajtimi dhe kushtet e individëve që u është hequr liria dhe të parandalohet tortura dhe trajtimi ose dënimi i egër, çnjerëzor dhe poshtërues”,

REKOMANDOJMË:

1. Marrjen e masave të menjëhershme për uljen e mbipopullimit në Spitalin Psikiatrik “Sadik Dinçi” Elbasan, duke i dhënë zgjidhje problemit të trajtimit si rezidentë të personave me aftësi të kufizuar intelektuale në kundërshtim me legjislacionin në fuqi, si dhe duke mundësuar trajtimin e personave abuzues me substancat narkotike apo/dhe alkoolin në një repart toksikologjie të përshtatshëm për këtë qëllim.
2. Marrjen e masave të menjëhershme që dhoma e kufizimit fizik të ndërtohet dhe pajiset në përputhje me pikën 4.4.6 të “Standardeve të Kufizimit Fizik në Shërbimet e Shëndetit mendor të Specializuar me Shtretër”, në zbatim të ligjit nr. 44/2012 “Për Shëndetin Mendor”.
3. Marrjen e masave të menjëhershme që të sigurohen mjetet shtrënguese (këmisha force dhe rripa lëkure) të domosdoshme për realizimin e imobilizimit sipas nenit 27 të ligjit nr. 44/2012 “Për Shëndetin Mendor”.
4. Marrjen e masave për shtimin në organikën e këtij Institucioni të numrit të infermierëve, kujdestarëve, berberit dhe një punonjësi për mirëmbajtjen, në përputhje me nevojat për trajtim të pacientëve në shërbim të shëndetit mendor me shtretër.
5. Marrjen e masave për mundësimin e riorganizimit të pavijoneve të pacienteve akutë më vete.
6. Marrjen e masave për përmirësimin e kushteve në pavijone, dushe dhe tualete në mënyrë që të ofrohet një shërbim sa më dinjitoz të personave që trajtohen në këtë spital.
7. Marrjen e masave të menjëhershme në vënien në funksion të Laboratorit klinik bio-kimik si dhe të të aparatit të EKG-së.
8. Marrjen e masave për vënien në funksion të plotë të sistemit qendror të ngrohjes.

Për qëndrimin dhe masat që do të merrni në zbatim të këtij rekomandimi, të vihemi në dijeni brenda afatit 30 ditor sipas nenit 22 të ligjit nr. 8454, dt. 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar.

Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj.

AVOKATI I POPULLIT